

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Přísllovečné určení času a místa v současné francouzštině: popis, postavení, funkce a srovnání s češtinou

Diplomantka: Bc. Jana Jakešová

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Rozsah: 113 stran vč. bibliografie a vlastních příloh

Předkládaná diplomová práce je příspěvkem ke kontrastivnímu studiu češtiny a francouzštiny, zpracovaným empiricky pomocí paralelního korpusu Intercorp. Cílem bylo identifikovat vybrané typy francouzských přísllovečných určení času a místa, excerpovat jejich výskyty v korpusu a zkoumat příslušné české ekvivalenty zejména z hlediska jejich pozice ve větě.

V úvodních teoreticky zaměřených pasážích se autorka soustředila na vymezení přísllovečného určení (PU) místa a času v jazykovědném popisu češtiny (kap. 1.) a francouzštiny (kap. 2.). Z českých pramenů si vybrala *Skladbu češtiny* (Grepel-Karlík) a akademickou *Mluvnici češtiny* (Daneš-Grepel-Hlavsa), tedy zdroje relativně konvergentní. Ve francouzské části je zdrojů více a jsou diverzifikovanější i po teoretické stránce. Vymezení přísllovečných určení a jejich funkce ve větě je provedeno adekvátně, zdroje jsou kvalitně interpretovány a syntetizovány. Místy by byla žádoucí větší reflexe při srovnání českého a francouzského pojetí: např. na s. 21 autorka uvádí, že francouzské prameny (Grevisse) dělí PU na vedlejší (nevalenční) a hlavní (valenční) komplement, zatímco české gramatiky řadí oba typy pod přísllovečné určení; sama přitom ale na s. 9 cituje Greplovu-Karlíkovu dichotomii *adverbiální komplement* vs. *cirkumstantový adjunkt*, která podle všeho odpovídá dělení Grevissovu. V úvodní části bych také s ohledem na zaměření dalšího výzkumu uvítal pasáž o aktuálním členění větěném a jeho vztahu ke slovosledu.

Analytická část práce je provedena na francouzsko-české části korpusu Intercorp. Autorka zahrnuje do výzkumu všechny texty dané jazykové kombinace bez ohledu na jazyk originálu (čeština, francouzština, jiný jazyk). Do rešerše zahrnuje celkem osm příslovcí (*parfois, tôt, aujourd'hui, toujours, ici, ailleurs, partout, dehors*), u nichž excerpovala ve francouzské části Intercorpu výskyty s postavením iniciálním, centrálním a finálním v rámci věty. Detailně si pak všimla, zda dané pozici ve francouzském textu odpovídá též pozice v textu českém; u dotazů s větším počtem výskytů pracovala s náhodnými vzorky (každý x-tý výskyt). Po kvantitativní stránce jsou výsledky přehledně shrnuty v závěrečných tabulkách (s. 104-108), z nichž vyplývá, že iniciální francouzská adverbia obvykle odpovídají iniciálním adverbium českým, zatímco u francouzských adverbií ve finální pozici podobný paralelismus s češtinou nenajdeme. V globálním pohledu je výzkum zpracován dobře a cíle práce byly naplněny. Ke zpracování výzkumné části bych měl nicméně dvě připomínky:

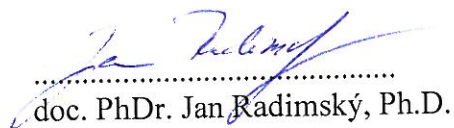
- a) První, spíše technická, se týká techniky excerpce a formulování dotazů. Dotazy CQL uvedené na s. 40 by v korpusovém manažeru nemohly takto fungovat –např. *[lemma="adverbium"]* nemůže najít adverbia. Myslela-li to autorka jako příklad, kdy za řetězec „adverbium“ dosadí konkrétní vyhledávané lemma, pak je situace jiná. Otázkou je, zda je nutné zadávat adverbia ve tvaru lemmat, když jde o neohebný slovní druh. U adverbií s pozicí na konci věty pak postrádám vysvětlení, proč CQL dotaz vyžaduje mezi hledaným adverbium a koncem věty právě jednu prázdnou pozici.

- b) Druhá připomínka je teoreticky i metodologicky závažnější a týká se kvalitativních interpretací pozice adverbii na úrovni aktuálního členění (AČV). Autorka na řadě míst uvádí případy, kdy se zkoumané adverbium vyskytuje ve francouzštině ve funkci tématu a v češtině ve funkci rématu, resp. naopak. To je třeba příklad 10 (s. 57-58, popsáný na s. 55) nebo příklad 8 (s. 65, popsáný na s. 63) a řada dalších. Mám dojem, že autorka zde automaticky ztotožňuje iniciální a finální pozici s tématem-rématem, aniž by vzala v úvahu jiné faktory AČV, resp. jinou funkci slovosledu. V posledním citovaném příkladu (*Tu trembles toujours?* – *Pořád se tak klepeš?*) např. zůstává tematicko-rematická struktura originálu zachována, přehození slovosledu v češtině (*Klepeš se tak pořád?*) by dalo větě jiný význam, odpovídající spíše francouzskému *Tu trembles comme ça tout le temps / sans cesse?* Vzhledem k tomu, že problém slovosledu a AČV je centrální u všech interpretovaných příkladů, uvítal bych, kdyby se k této otázce autorka u obhajoby fundovaně vyjádřila.

Po formální stránce práce odpovídá požadavkům, překlepy a formulační nejistoty jsou řídké.

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **velmi dobrou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.
(oponent DP)

V Českých Budějovicích, dne 13. ledna 2015